

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า การอนุญาตโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีประโยชน์และมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีเหตุผลที่สำคัญดังต่อไปนี้

เหตุผลประการแรก การอนุญาตโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่สามารถรักษาความลับของกลุ่มจากบุคคลภายนอกได้เป็นผลให้การอนุญาตโตตุลาการสามารถให้ผลในทางคุ้มครองต่อสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและประโยชน์ในเชิงธุรกิจของกลุ่มได้

เหตุผลประการที่สอง การอนุญาตโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่อนุญาตให้คู่กรณีสามารถหาบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาตัดสินชี้ขาดได้เป็นผลให้คู่กรณีได้รับการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาอย่างถูกต้องมากขึ้นหรือหากต้องมีการพิจารณาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีระดับสูงหรือการซักถามพยานผู้เชี่ยวชาญจะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

เหตุผลประการที่สาม การอนุญาตโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่รวดเร็วเป็นผลให้คู่กรณีประหยัดค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา คู่กรณีมีระยะเวลาเพิ่มขึ้นในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาและมีโอกาสลดการณ้ความเสี่ยงต่อผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้มากขึ้น

เหตุผลประการที่สี่ การอนุญาตโตตุลาการเป็นเวทีระงับข้อพิพาทที่เป็นกลางเป็นผลให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาไม่รู้สึกว่าตนเองต้องเสียเปรียบคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

เหตุผลประการที่ห้า การบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาตโตตุลาการทำได้อย่างกว้างขวางเมื่อเปรียบเทียบกับ การบังคับตามคำพิพากษาของศาลเป็นผลให้หากมีการจัดให้มีการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาโดยการอนุญาตโตตุลาการในประเทศที่คู่กรณีฝ่ายที่แพ้คดีไม่มี

ทรัพย์สินอยู่ คู่กรณีฝ่ายที่ชนะคดีสามารถนำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไปบังคับในประเทศ
ที่คู่กรณีฝ่ายแพ้คดีมีทรัพย์สินอยู่ได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าแนวคิดของรัฐที่มีต่อการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินทางปัญญาในประเด็นที่อนุญาโตตุลาการต้องวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องความสมบูรณ์ของ
ทรัพย์สินทางปัญญา การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา
นั้นสามารถแบ่งได้เป็นสองฝ่ายคือ

ฝ่ายที่เห็นว่าประเด็นเรื่องความสมบูรณ์ การละเมิด และผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
ทางปัญญาเป็นเรื่องที่ไม่สมควรให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดเพราะสามารถกระทบต่อแนว
บรรทัดฐานของศาล กระทบต่ออำนาจรัฐและกระทบต่อประชาชนทั่วไปได้ สมควรให้ศาลเท่า
นั้นเป็นผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นดังกล่าว

ฝ่ายที่เห็นว่าประเด็นเรื่องความสมบูรณ์ การละเมิด และผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
ทางปัญญาเป็นเรื่องที่สามารถให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดเพราะไม่กระทบต่อแนวบรรทัด
ฐานของศาล ไม่กระทบต่ออำนาจรัฐและไม่กระทบต่อประชาชนทั่วไป จึงได้ส่งเสริมให้มี
การระงับข้อพิพาทประเภทนี้โดยการอนุญาโตตุลาการ อีกทั้งได้มีการสร้างแนวทางที่ชัดเจนให้
การวินิจฉัยว่าประเด็นทั้งสามเป็นข้อพิพาทที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาโตตุลาการได้หรือไม่
ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความสะดวกจากการบัญญัติกฎหมายเพื่ออนุญาตไว้เป็นการเฉพาะหรือจาก
แนวคำพิพากษาของศาลหรือจากความเห็นของนักกฎหมาย

จากการศึกษาของผู้วิจัยเห็นว่าเหตุผลของฝ่ายที่สองมีความหนักแน่นมากกว่า อีก
ทั้งเมื่อพิจารณาแนวความคิดหรือทัศนคติของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศสซึ่งแต่
เดิมอาจเคยมีแนวความคิดเหมือนกับฝ่ายแรก แต่ต่อมาภายหลังทั้งสองประเทศได้เปลี่ยนแนว
ความคิดมาเห็นด้วยกับฝ่ายที่สองประกอบกับประเทศต่าง ๆ ได้มีความพยายามที่จะลดประเภท
ของข้อพิพาทที่อนุญาโตตุลาการไม่สามารถวินิจฉัยชี้ขาดได้ให้มีจำนวนน้อยลงเพื่อเป็นการส่งเสริม
ให้มีการนำการอนุญาโตตุลาการมาใช้ระงับข้อพิพาทที่เกิดในทางพาณิชย์และเมื่อพิจารณา
จากการเกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาโดยส่วนใหญ่แล้วข้อพิพาทประเภทนี้จะเกิด
ขึ้นในทางพาณิชย์ ดังนั้น ข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาทั้งสามประเด็นจึงควรให้
อนุญาโตตุลาการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดได้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำการอนุญาโตตุลาการ
มาใช้ระงับข้อพิพาทประเภทนี้

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยยังไม่มีความชัดเจนว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่อนุญาโตตุลาการต้องวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นทั้งสามเป็น “ข้อพิพาททางแพ่ง” ที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดได้หรือไม่ตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 เนื่องจากยังไม่มีคำพิพากษาหรือความเห็นของนักกฎหมายไทยกล่าวถึงประเด็นทั้งสามข้างต้นไว้โดยตรงแต่อย่างใด อีกทั้งไม่สามารถพิจารณาได้จากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาว่า “ข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเป็นข้อพิพาททางแพ่งที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดได้หรือไม่” เพราะว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการนำการอนุญาโตตุลาการมาใช้ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาไว้แต่อย่างใด ไม่มีคำพิพากษาและความเห็นของนักกฎหมายไทยเกี่ยวกับกฎหมายทั้งสองเรื่องที่จะสามารถนำมาใช้เทียบเคียงได้ว่า “ข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเป็นข้อพิพาทที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดได้หรือไม่”

จากปัญหาความไม่ชัดเจนว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในประเด็นที่อนุญาโตตุลาการต้องวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องความสมบูรณ์ การละเมิดและผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาเป็นข้อพิพาททางแพ่งที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดได้หรือไม่ ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการนำการอนุญาโตตุลาการมาใช้ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย เนื่องจากคู่กรณีอาจเกรงว่าหากคู่กรณีตกลงให้อนุญาโตตุลาการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งของสามประเด็นข้างต้น ศาลอาจปฏิเสธที่จะจำหน่ายคดีในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งนำคดีมาฟ้องต่อศาลโดยมิได้เสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดก่อนตามมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 หรือศาลอาจจะปฏิเสธที่จะบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 โดยที่ศาลอาจให้เหตุผลที่ปฏิเสธการจำหน่ายคดีหรือบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในประเด็นเรื่องความสมบูรณ์หรือการละเมิดหรือผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาไม่ใช่ “ข้อพิพาททางแพ่ง” ตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 ที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดได้ จากปัญหาความไม่ชัดเจนนี้เป็นผลให้คู่กรณีหลีกเลี่ยงที่จะใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ในการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาโดยการอนุญาโตตุลาการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติ อนุญาตไต่สวนการ พ.ศ. 2530 โดยให้เพิ่มข้อความว่า “ข้อพิพาททางแพ่งที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงให้อนุญาตไต่สวนการวินิจฉัยชี้ขาดได้ คือข้อพิพาททางแพ่งที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือมีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดของเจ้าหน้าที่รัฐ” เป็นวรรคสุดท้ายของมาตราดังกล่าวและเสนอแนวทางต่อศาลไทยในการวินิจฉัยว่า “ข้อพิพาทเกี่ยวกับความสมบูรณ์ การละเมิดและผู้ใดเป็นเจ้าของสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ในลักษณะใดที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาตไต่สวนการวินิจฉัยชี้ขาดได้และลักษณะใดที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงให้อนุญาตไต่สวนการวินิจฉัยชี้ขาดได้” เพื่อเป็นแนวบรรทัดฐานให้เกิดความชัดเจนต่อไปในอนาคตหากมีประเด็นดังกล่าวขึ้นสู่การพิจารณาของศาล* จากข้อเสนอแนะดังกล่าวของผู้วิจัยเป็นผลให้เกิดความไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในส่วนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาคความไม่ชัดเจนว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับความสมบูรณ์ การละเมิดและผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาเป็นข้อพิพาททางแพ่งที่คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาตไต่สวนการวินิจฉัยชี้ขาดได้หรือไม่โดยตามสมมติฐานผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาว่าจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเพื่ออนุญาตให้คู่กรณีสามารถตกลงให้อนุญาตไต่สวนการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในสามประเด็นได้**

---

* ดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.3 หน้า 131 - 140

** ดูรายละเอียดของเหตุผลที่ผู้วิจัยไม่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในหัวข้อ 4.3 หน้า 140 - 145